

Nemes keselyűk

A humánok már tizenöt éve felállították bázisukat a hold túloldalán.

Az eset példátlanul számított, hallhatatlannak. Egyetlen hurrián sem gondolta, hogy ilyen sokáig késleltethetik őket. A fertőzésmentesítő csapatok készen álltak - tizenöt éve készen álltak és bevetésre vártak hogy lecsapjanak a radioaktív felhőkön keresztül, és kimentsék, akit még lehet a túlélők maradéka számára. Megfelelő fizetség fejében, természetesen.

Azonban a bolygó már tizenötször kerülte meg a napját. A hold köröngént nem egészen tizenháromszor járta körül a Földet. Mindez idő alatt nem jött el a nukleáris háború.

A nagy főemlős-intelligencia atombombákat robbantott fel néhány ponton a bolygó felszínén. A légkör felmelegedett a radioaktív szeméttől, de a háború nem kezdődött el.

Devi-en erősen vágyott az áthelyezésre. A kolonizációs expedíció (ha tizenöt év mozdulatlanság után még nevezheték így) negyedik rangidős kapitányaként egészen biztos volt benne, hogy egy ötödik tiszt lép majd a helyére. Az anyabolygó küldött egy Főadminisztrátort, aki személyesen kívánta megvizsgálni a helyzetet, így feltehetőleg a váltás sem késlekedik sokáig. Jó!

A hold felszínén állt az úrruhájában, és otthonára, Hurriára gondolt. Hosszú, vékony karjai nyugtalanul mozdultak meg a gondolatra, mintha (évmillióig fenntartott ösztöntől vezérelve) az ősfák érintésére vágyakoztak volna. Kívülről nézve az alig másfél méter magas Devi-emből csak fekete, ráncos arca és a közepén ülő, húsos orr látszott a sisak üvegén keresztül. Finom szálú szakállának kis tincsei éles kontrasztot képeztek fehérségükkel. Az úrruha hátán, nem sokkal a közepe alatt kitüremkedés biztosított kényelmes helyet a rövid, csonkszerű hurrián farknak.

Devi-en természetesen nem érezte különlegesnek a külsejét, de tisztában volt a hurriánok és a galaxis más intelligens lényei közötti különbségekkel. Csak a hurriánok maradtak ilyen alacsonyok, csak nekik nőtt farkuk és csak ők voltak természetüknél fogva vegetáriánusok - csak ők menekültek meg az atomháború elől, amely romba döntött minden más ismert intelligens fajt.

A fallal körülvett síkságon állt, amely olyan nagy területen hevert, hogy megemelt, körkörös pereme (ami miatt hurrián kráternek nevezték volna, ha kisebb lett volna) nem is látszott a távolban. A perem déli ívében, mindig védve a nap közvetlen sugaraitól egy város növekedett. Persze, csak ideiglenes táborként indult, de az évek során nőket is hoztak, gyermekek születtek. Iskolákat építettek és hidroponikus telepeket létesítettek nagy vízgyűjtőkkel. Mindez lassan várossá változtatta az egyszerű bázist a levegőtől mentes égitesten.

Röhejes! Az egész azért történt, mert egy bolygó atomfegyverekkel felszerelve sem hajlandó atomháborút vívni!

A hamarosan megérkező Főadminisztrátor kétségtelenül fel fogja tenni a kérdést, amelynek ismételtetésébe Devi-en már belefáradt.

Miért nem tört ki a nukleáris háború?

A kapitány a természetes mauvokat nézte, amelyek a landoláshoz készítették elő a talajt; elsimították az egyenetlenségeket és kerámiaágyat fektettek le, amely elnyelte a hajtóművek hiperatomikus mezölöketeit, így leszálláskor minimálisra csökkentették a hajó utasainak kényelmetlenségeit.

A mauvok még úrruhában is hatalmasnak tűntek, de erejük csupán izomerő volt. Mögöttük egy apró hurrián állt, ő adta ki az utasításokat a szelíd mauvoknak, akik természetesen engedelmessé váltak.

Minden intelligens főemlős közül a mauv faj kompenzálta a mentést a legszokatlanabb módon: önmagukat tekintették fizetőeszköznek, és nem valamiféle anyagi árut. Az ajánlat meglepően hasznosnak, több szempontból is jobbnak bizonyult, mintha acélt, alumíniumot vagy bármiféle drogot adtak volna cserébe.

Devi-en sisakrádiója sisteregve kelt életre.

- Látjuk a hajót, uram! - jött a jelentés. - Egy órán belül landol!

- Nagyon jó - válaszolta a kapitány. - Készítsék fel az autómát, hogy vigyen ki a hajóhoz, amint az megkezdí a leszállást!

Megfogalmazhatatlan balsejtelem gyötörte.

A Főadminisztrátor öt mauvból álló személyes kíséretével érkezett. Egy-egy a két oldalán, három mögötte lépett be a városba. Segítettek neki levenni különleges úr- ruháját, azután lecsatolták a sajátjukat is.

Vékony bundával borított testük, durvának tűnő vonásaik, széles orruk és lapos arccsontjuk ugyanolyan visszataszító volt, mint fajtájuk más tagjaié, de senki sem tartotta őket ijesztőnek. Kétszer akkorára és több mint kétszer szélesebbre nőttek, mint a hurriánok, de a tekintetük tompaságot tükrözött, tartásuk pedig behódolónak tűnt, ahogy vaskos nyakuk ellenére mindig lehajtották fejüket és karjuk tétován csüngött.

A Főadminisztrátor elküldte őket. Természetesen nem igazán volt szükség a védelmükre, de a hivatalnoktól a pozíciója követelte meg, hogy ötfős kísérettel járjon.

Az étkezés és a végtelennek tűnő üdvözlési rituálé alatt nem beszéltek üzletről. Egy olyan időpontban, amely sokkal inkább alvásra lett volna alkalmas, a Főadminisztrátor gyér szakállába túrt vékony ujjaival, és így szólt:

- Meddig kell még várunk erre a bolygóra, kapitány?

Láthatóan éltes korban járt. Felkarján már ősz szálak keveredtek a szőrzetbe, és könyökpamacsai közel olyan fehérre váltak, mint a szakálla.

- Nem tudom megmondani, Magasságos - válaszolta Devi-en alázatosan. - Nem követték az ösvényt.

- Ez nyilvánvaló. A kérdés az, hogy miért nem követték az ösvényt? A Tanács számára egyértelmű, hogy az ön jelentései többet ígérnek, mint amennyit valójában érnek. Elméletekről szóznak, de részletezés nélkül. Már belefáradtunk a várakozásba. Ha tud bármilyen fejleményről, amelyet még nem mondott el, akkor itt az ideje, hogy beszámoljon.

- Nehéz bizonyítani a problémát, Magasságos. Nincs tapasztalatunk az ilyen hosszán tartó megfigyelésben. Egészen mostanáig nem is a megfelelő dolgokat figyeltük meg. Minden egyes esztendőben a következő évről várjuk az atomháború kitörését, és csupán az én kapitányi időszakomban kezdtük el mélyebben is tanulmányozni az embereket. A hosszú várakozási idő legalább egy hasznos hozadékaként megtanultunk néhányat a főbb nyelveik közül.

- Csakugyan? Anélkül, hogy leszálltak volna a bolygóra?

Devi-en gyorsan elmagyarázta:

- A bolygó atmoszférájába megfigyelés céljából belépett hajóink számos rádióadást vettek fel, főleg a korai években. Ráállítottam a nyelvi számítógépeket, és tavaly megpróbáltam valami értelmet találni az egészben.

A Főadminisztrátor csak bámult. Arcára annyira kiíródott a meglepetés, hogy egy felkiáltás már haszontalan lett volna:

- És megtudott belőle bármi érdekeset, kapitány?

- Talán igen, Magasságos, de amit kihámoztam az üzenetekből, az igen különös, és a kezünkben lévő bizonyítékok alátámasztása annyira bizonytalan, hogy nem mertem beleírni a felfedezést a hivatalos jelentésbe.

A Főadminisztrátor megértette. Mereven tette fel az evidens kérdést:

- Nem lenne ellenére, ha nem hivatalosan elmondaná - csak nekem?

- Örömmel teszem! - vágta rá Devi-en. - Természetüket tekintve a bolygó lakói nagy főemlősök. És versengenek.

A másik hurrián megkönnyebbülten fújta ki a bent tartott levegőt, azután gyorsan megnyalta az orrát.

- Már volt egy olyan baljós sejtésem, hogy nem versengenek, és emiatt... De folytassa csak!

- De igen, versengenek - biztosította Devi-en. - Sokkal inkább, mint azt eleinte gondoltuk.

- Akkor miért nem alakultak az események a megszokott módon?

- Egy bizonyos pontig úgy alakultak, Magasságos. A megszokott, hosszú költési idő után mechanizálódni kezdtek, ezután a szokásos nagy főemlősgyilkolás igazán pusztító háborúskodásba csapott át. A legutóbbi, kiterjedt háború csúcspontján kifejlesztették a nukleáris fegyvereket, és a háború hirtelen véget ért.

A Főadminisztrátor bólintott.

- És azután?

- Úgy kellett volna folytatniuk, hogy atomháborúba kezdenek, melynek során a nukleáris fegyverek hatékonysága gyors léptékben növekszik, és a nagy főemlősökre jellemző módon használják őket, aminek következtében a népesség sebesen lecsökken a romba dőlő világban éhező maradékra.

- Igen, de nem ez történt. Tudja, miért nem, kapitány?

Devi-en így válaszolt:

- Van egy lehetőség. Úgy vélem, ez a nép nagyon gyors fejlődésnek indult, amikor megkezdődött a gépiesítés.

- És akkor mi van? - értetlenkedett a hivatalnok. - Ez számít? Hamarabb eljutottak az atomfegyverekig.

- Igaz. Azonban a legutóbbi nagy háború után szokatlan léptékben folytatták a nukleáris fegyverkezést. Pont ez a gond. A halálossági potenciál már azelőtt megnövekedett, mielőtt kirobbanhatott volna az atomháború, és elért egy olyan pontra, amelyen már a nagy főemlősök sem kockáztatnak meg egy háborút.

A Főadminisztrátor apró, kerek szeme elkerekedett.

- De ez lehetetlen! Nem érdekel, mennyire tehetségesek technikailag ezek a lények. A hadi jellegű tudományok csak háború idején fejlődnek gyorsan.

- Talán ezeknek a lényeknek az esetében ez nem teljesen igaz. De még ha az is lenne, úgy tűnik, mintha most is éppen háborúznának. Ez nem igazi háború, de mégiscsak háború.

- Nem igazi háború, de mégiscsak háború... - ismételte a hivatalnok elrévedő tekintettel. - Mit jelentsen ez?

- Nem vagyok biztos benne... - Devi-en bosszúsán ráncolta az orrát. - Ez az a pont, ahol a legkevésbé kielégítő eredményeket kaptam, amikor megpróbáltam valami logikusát kihozni az összeszedett anyagokból.

Ezen a bolygón valami hidegháborúnak nevezett dolog zajlik. Bármi is legyen ez, eszeveszett mennyiségű forrást ölnek a kutatásokba, de közben kerülnek a nukleáris csapásmérést.

- Lehetetlen! - mondta a Főadminisztrátor.

Devi-en csak annyit mondott:

- Ott van a bolygó. Mi itt vagyunk. Tizenöt éve várunk.

A főadminisztrátor keresztbe tette hosszú karjait a feje felett, azután két kezét leeresztette a vállára az ellenkező oldalon.

- Akkor csak egy dolgot tehetünk. A Tanács számításba vette a lehetőséget, hogy a bolygó holtpontra jutott, olyan békét alakított ki, amely az atomháború szélén egyensúlyoz. Ez olyan lehet, amit ön is leírt nekem, kapitány, bár ez az ok nem jutott eszünkbe, amelyet ön elébem tárt. Azonban ez olyan fejlemény, amelyet nem engedhetünk meg.

- Nem, Magasságos?

- Nem. - A hivatalnok úgy beszélt, mintha fájdalmak gyötörnék. - Minél tovább tart a holtpont, annál valószínűbb, hogy a nagy főemlősök felfedezik a csillagközi utazás módjait. Teljes versenyképes erejükkel együtt kiszivárognak a galaxisba. Érti?

- Akkor?

A Főadminisztrátor behúzta fejét a vállai közé, mintha nem akarná hallani a saját szavait. Hangja is fojtottabb lett:

- Ha az egyensúly ingatag, épp csak egy kicsit kell löknünk rajtuk, kapitány. Meg kell löknünk őket.

Devi-en gyomra felkavarodott, és már-már újra a torkában érezte az ebédjét.

- Meglökni, Magasságos? - Nem akarta megérteni.

A hivatalnok azonban nyersen kimondta:

- Hozzá kell segítenünk Őket az atomháború kirobbanásához. - Ugyanolyan betegnek tűnt a gondolattól, ahogyan Devi-en is érezte magát. Suttogva tette hozzá: - Muszáj!

A kapitány alig bírt megszólalni:

- Hogyan - suttogta -, Magasságos?

- Nem tudom, hogyan... És ne nézzen így rám! Ez nem az én döntésem. A Tanács döntése. Maga is biztosan ki tudja következtetni, mi történne a galaxissal, ha intelligens nagy főemlősök erejük leijében lépnének ki az ürbe, mielőtt az atomháború megszelídítené őket!

Devi-en megborzongott a gondolattól. A galaxisra szabadítanak a versengésüket. Azonban állhatatos maradt:

- De hogyan lehet kirobbantani egy nukleáris háborút? Hogyan lehet ezt kivitelezni?

- Őszintén megmondom, hogy nem tudom. Kell lennie valami módnak! Talán... küldhetnénk egy üzenetet, vagy... a zivatar is úgy kezdődik, hogy egybegyűlnek a felhők. Az időjárásuk befolyásolásával sok mindent elérhetünk...

- Atomháborút is indíthatunk vele? - kérdezte Devi-en meggyőződés nélkül.

- Azt talán nem. Csak példaként említettem, mint lehetőséget. De a nagy főemlősök tudnák. Végeredményben ők azok, akik nukleáris csapásokat szoktak mérni saját magukra. Benne van az agyi sémáikban, hogy tudják, hogyan kell eljutni a háborúig. A Tanács erre a döntésre jutott.

Devi-en meghallotta, hogy farka halkán ütögeti a karosszék puha párnáját. Próbálta leállítani, de nem járt sikerrel.

- Milyen döntésre, Magasságos?

- Csapdába kell ejteni egy nagy főemlőst a bolygó felszínéről. El kell rabolni egyet.

- Egy vadat?

- Jelen pillanatban csak ez az egy fajta létezik a bolygó felszínén. Természetesen, egy vadat kell elhozni.

- És mire számít, Magasságos, mit fog mondani nekünk?

- Ez nem számít, kapitány. Amíg bármiről is beszél, mentális analízissel kinyerhetjük a válaszokat a kérdéseinkre.

Ezúttal Devi-en húzta be a fejét a vállai közé, amennyire csak tudta. Hóna alatt ellenkezve gyűrődött össze a bőr. Egy vad nagy főemlős! Próbált maga elé képzelni egy olyat, amelyet még nem érintett meg az atomháború borzalma és a hurrián eugenetikai tenyésztés civilizáló hatása.

A Főadminisztrátor meg sem próbálta elkendőzni a tényt, hogy ő is osztja a kapitány viszolygását. Mégis kiadta az utasítást;

- Maga fogja vezetni az elfogó expedíciót. A galaxisért tesszük.

Devi-en már számos alkalommal látta a bolygót, de amikor a hajó megkerülte a holdat és a Föld a látóterébe került, ismét elviselhetetlen honvágyat érzett.

Szépségesnek tartotta a bolygót. Olyan volt, mint Hurria, de méreteit és jellegzetességeit tekintve nagyobb és vadabb. A hold elhagyatottsága után a látvány felért egy arcucsapással.

Azon gondolkodott, hány ilyen bolygó lehet még a hurriai listán? Hány másik bolygó lehet még odakint, amelyről az aprólékos megfigyelők azt jelentették, hogy az éghajlat változásai az élelmiszernövények tudatos termesztésére utalnak? Hányszor jöhet még el az a nap, amikor az egyik ilyen bolygó sztratoszférájában ugrásszerűen megnövekszik a radioaktivitás szintje - amikor a kolonizáló csapatokat ismét bevetésre küldik?

Ahogy e bolygó esetében is erre vártak már tizenöt éve.

Ennyi idő távlatából már szinte százalmasnak tűnt az önbizalom, amellyel a hurriánok belefogtak a műveletbe. Ha nem esett volna csapdába maga is ebben a tervezetben, Devi-en legszívesebben nevetett volna a kezdeti jelentéseken. A hurrián felderítőhajók megközelítették a bolygót, hogy földrajzi információk gyűjtésével beazonosítsák, mely területeken koncentrálódik a népesség. Meglátták őket, persze, de mit számított? Úgy vélték, bármikor bekövetkezhet az utolsó robbanás.

Bármikor... Azután hasztalan teltek az évek. és a felderítők aggódni kezdtek, mert nem voltak elég elővigyázatosak. Emiatt vissza is húzódtak valamennyire.

Devi-en hajója óvatosan közelített. A legénységet nyugtalanította a küldetésük kellemetlen jellege; kapitányuk hiába bizonygatta, hogy nem akarnak ártani a nagy főemlősnek, nem mindenkit sikerült megnyugtatnia. Így aztán nem igazán siettették a dolgokat. Egy meglehetősen elhagyatott és megműveletlen, egyenetlen földszáv felett lebegtek. Napokig tartották a tízmérföldes magasságot, de ettől a legénység egyre nyugtalanabbá vált, míg végül már csak a mindig közönyös mauvok maradtak higgadtak.

Azután a műszerek egy élőlényt mutattak, aki egyedül sétált az egyenetlen talajon; az egyik kezében hosszú botot fogott, vállán hátizsák csüngött.

Csendesen, de gyorsan ereszkedtek le. Maga Devi-en viszketegen állt az irányítópult mögött.

A lény két különböző dolgot is mondott, mielőtt elfogták, és ezek lettek az első felvételek a mentális elemzés számításai számára.

Az elsőt akkor fogta el az irányított távmikrofon, amikor a nagy főemlős megpillantotta a hajót maga felett:

- Istenem! Egy repülő csészealj!

Devi-en értette a második kifejezést. A nagy főemlősök között ez a fogalom vált közhasználatúvá a hurrián űrhajókra, még amikor az első óvatlan években többször is meglátták őket.

A vad lény akkor tette a második megjegyzést, amikor felvitték a hajóra, és bár meglepő erővel küzdött, a nyugodt mauvok szorításával szemben tehetetlennek bizonyult.

Devi-en zihálva sietett a fogadására, húsos orra enyhén remegett, és a lény (amelynek kellemetlenül szőrtelen arca olajosan csillogott valamiféle folyadék-kiválasztástól) felkiáltott:

- Szent Toledo! Egy majom!

Devi-en ismét megértette a második részt. A bolygó egyik fő nyelvén ezt a szót használták a kis főemlősökre.

A vad lény szinte teljesen kezelhetetlen volt. Végtelen türelmet igényelt már az is, hogy értelmes beszédre bírják. Eleinte csak folyamatosan siránkozott. Hamar rádöbbsent, hogy elvitték a Földről, és bár Devi-en szerint ez izgalmas élmény lehetett a számára, egyáltalán nem úgy reagált, mint aki ezt éli át. Ehelyett a kölykéhez és egy nőstény nagy főemlőshöz beszélt, mintha azok ott lettek volna mellette.

(Nekik is vannak feleségeik és gyermekeik, gondolta Devi-en részvétellel, és a maguk módján szeretik is őket, hiába nagy főemlősök.)

Ezután meg kellett értetniük vele, hogy a mauvok - akik őrizet alatt tartották és amikor erőszakoskodott, le is fogták - nem bántják, és másféle veszély sem leselkedik rá.

(Devi-en émelygett a gondolattól, hogy egy intelligens lényt megkárosíthat egy másik. Nehéz volt beszélni erről, még ha csak addig is kellett elfogadni a lehetőség létezését, amíg elutasították azt. A bolygóról származó lény meglehetősen gyanakvással fogadta a habozást. De hát a nagy főemlősök ilyenek...)

Az ötödik napon, talán a pusztaság kimerültsége miatt, a lény viszonylag hosszú időn keresztül nyugodt maradt, és épp Devi-en magánszállásán beszélgettek, amikor a földi hirtelen ismét haragra gerjedt. A hurrián épp ténytyszerűen elmagyarázta neki, hogy az atomháborúra várnak.

- Várnak! - kiáltott fel a lény. - Mitől olyan biztosak benne, hogy bekövetkezik?

Devi-en nem volt biztos benne, mégis így válaszolt:

- Mindig kitör az atomháború. Azért vagyunk itt, hogy utána a segítségükre legyünk.

- Utána a segítségünkre legyenek?! - kiáltott fel újra a lény, azután a szavai összefüggéstelenné váltak. Hevesen hadonászott a karjaival, és ismét a mauvoknak kellett óvatosan lefogniuk, hogy elvezethessék.

Devi-en nagyot sóhajtott. A lény megjegyzései egyre szaporodtak, és az elemzők talán már tudtak is kezdeni velük valamit. Neki semmit sem sikerült kihámozni belőlük.

Mindeközben a lény egyáltalán nem gyarapodott. A teste majdnem teljesen szőrtelen volt, amely tényt a

távolsági megfigyelés nem tárt fel, mivel a bolygó lakói mindig mesterséges kültakarót viseltek. Ez utóbbit vagy a környezeti hőmérséklet miatt hordták, vagy mert még a nagy főemlősök is ösztönösen viszolyogtak saját, túl nagy felületet kitevő csupaszáguktól. {Érdekes beszédtema lenne. A mentalistáknak mindegy, hogy milyen egybefüggő megjegyzéskészlet alapján végzik el a számításait.}

Különös módon a lény arcából szőr sarjadzott ki - több és színben is sötétebb, mint a humánok arcán.

Azonban a legfontosabb tény mégis az maradt, hogy a bolygó lakója egyáltalán nem gyarapodott. Keveset evett és lesóványodott, ami azt mutatta, hogy a hosszas fogságot megszenvedhette az egészsége. Devi-en nem akart felelőssé válni emiatt.

Másnap a nagy főemlős egészen nyugodtnak tűnt. Szinte buzgón beszélt, szinte rögtön felhozta az atomháború témáját. (Devi-en úgy vélte, a nagy főemlősök tudata szörnyű mértékben vonzódik ehhez.)

- Azt mondja, mindig megtörténik az atomháború? - kérdezte a lény. - Ez azt jelenti, hogy vannak más népek a magukén és az enyémen kívül... és az övékén kívül? - A végén a közelben várakozó mauvokra mutatott.

- Intelligens fajok ezrei léteznek, ezer különböző világon. Sok ezer világon - válaszolta a kapitány.

- És mindegyiknél volt atomháború?

- Mindegyiknél, amely elérte a technológia egy bizonyos fokát. Mindegyikükénél, kivéve nálunk. Mi mások vagyunk. Hiányzik belőlünk a versengésre való hajlam. Együttműködő ösztöneink vannak.

- Tudják, hogy atomháborúk fognak történni, és semmit sem tesznek?

- De teszünk! - válaszolta Devi-en elkínzott hangon. - Természetes, hogy teszünk. Próbálunk segíteni. Népem történelmének elején, amikor kifejlesztettük az űrutazást, még nem értettük meg a nagy főemlősöket. Elutasították a barátságos közeledést, ezért nem próbálkoztunk többé. Azután találtunk olyan világokat, melyekből már csak radioaktív romok maradtak. Elborzadtunk, de már semmit sem tehattünk. Lassan megtanultuk. Most már készen állunk rá, hogy minden fellelt világ előbb-utóbb eljut a nukleáris fázisba. Felszerelkeztünk sugár fertőtlenítő felszereléssel és eugenetikai analizátorokkal.

- Mik azok az eugenetikai analizátorok?

Devi-en maga találta ki a fogalmat mindazon ismeretek alapján, amennyit a vad lény nyelvéről tudott. Gondosan fogalmazta meg a magyarázatot:

- Irányítjuk a párázást és a sterilizációt, hogy amennyire lehet, kivonjuk a versengő hajlamot a túlélőkből.

Egy pillanatig azt hitte, a lény ismét erőszakossá fog válni.

Ehelyett az ember monoton hangon szólalt meg:

- Úgy érti, kezelhetővé teszik őket, mint ezeket a lényeket? - Ismét a mauvokra mutatott.

- Nem, dehogya! Ezek itt mások. Mi csak lehetővé tesszük a túlélőknek, hogy elégedettek legyenek a békés, nem terjeszkedő és nem agresszív társadalommal, amelyet irányítunk. Enélkül elpusztították magukat, ahogyan látható is, és enélkül legközelebb is elpusztítanák saját magukat, amint lehetőségük adódik rá.

- Önök milyen hasznot húznak ebből?

Devi-en kételkedve nézett a lényre. Tényleg el kell neki magyaráznia az élet egyik alapvető örömforrását?

- Önök nem ismerik a mások megsegítésének örömét?

- Ugyan már! Emellett milyen hasznuk van belőle?

- Természetesen, némi ellenszolgáltatás Hurriának...

- Aha!

- Fizetséget kapni egy egész faj megmentéséért jogos dolog - ellenkezett Devi-en.

- Költségeink is vannak, amelyeket fedezni kell valamiből. A hozzájárulás nem túl nagy, és mindig az adott világ jellemzőihez igazítjuk. Lehet éves famennyiség egy erdős világról, mangánsó egy másikról. A mauvok világa szegény természeti források tekintetében, és ők maguk ajánlottak fel bizonyos számú személyt, hogy a segédjeinkként szolgáljanak. Még a nagy főemlősök között is kivételesen erősnek számítanak, és fájdalommentes kezelést kapnak antiagyi szerek segítségével...

- Hogy zombikat csináljanak belőlük!

Devi-en megtippte a főnév jelentését, és felháborodottan válaszolt:

- Egyáltalán nem! Csupán azért, hogy megelégedjenek személyes asszisztensi szerepükkel és megfélemlítsenek a honvágyukról. Nem akarjuk, hogy boldogtalanok legyenek. Ők is intelligens lények!

- És mit tennének a Földdel, ha kirobbanna a háború?

- Volt rá tizenöt évünk, hogy eldöntsük - felelte Devi-en. - Az önök világa igen gazdag vasban, és remek acéltechnológiát fejlesztettek ki. Azt hiszem, az acél lenne a hozzájárulás. - Felsőhajtott. - Azonban, ebben az esetben a hozzájárulás valószínűleg nem fedezné a költségeinket. Már legalább tíz évvel túlléptük a várakozási időt.

- Hány fajt adóztatnak meg ilyen módon? - kérdezte a nagy főemlős.

- Nem tudom a pontos számot. Ezernél biztosan többet.

- Akkor maguk a galaxis kis földesurai, ugye? Ezer világ pusztította el magát azért, hogy hozzájárulhasson a maguk jólétéhez. Emellett még valami másnak is nevezhetném magukat, tudja? - A vad lény hangja megemelkedett, egészen metszővé vált: - Maguk keselyűk!

- Keselyűk? - kérdezte a kapitány, és próbálta elhelyezni a szót az ismeretei között.

- Dögevők. Olyan madarak, amelyek megvárják, hogy egy élőlény elpusztuljon, azután lecsapnak rá, és esznek a testéből.

Devi-en elsápadt és émelyegni kezdett a jelenettől, amelyet a szavak a képzeletébe idéztek. Gyengén ellenkezett:

- Nem. Nem, mi segítünk a fajoknak

- Várják, hogy megtörténjen a háború, mint a keselyűk! Ha segíteni akarnak, akkor akadályozzák meg a háborút! Ne a maradékot mentsék meg, hanem az egészet!

Devi-en farka szinte megcsavarodott az izgatottságtól.

- Hogyan akadályozzuk meg egy háborút? Elmondja? - (Mi más lehet egy háború megakadályozása, mint egy háború kirobbantásának a fordítottja? Tanuld meg az egyiket, és értelemszerűen a másikat is megismered.)

Azonban a vad lény habozott. Végül így válaszolt:

- Menjenek le! Magyarázzák el a helyzetet!

Devi-en csalódott volt. Ez semmit sem segített. Emellett...

- Szálljunk le maguk közé? Lehetetlen! - Bőre legalább fél tucat helyen megborzongott, amikor arra gondolt, hogy több milliárd megszelídítetlen lény előtt mutatkozna.

A tekintetében kiülő borzadály annyira erőteljes és összetéveszthetetlen lehetett, hogy a vad még a fajok közti különbségek ellenére is felismerte. Próbálta rávetni magát a hurriánra, de az egyik mauv a levegőben kapta el, és azután könnyedén lefogta.

A vad kiabálni kezdett:

- Nem kell! Csak üljenek itt és várjanak! Keselyűk! Keselyűk! Keselyűk!

Napokba telt, mire a kapitány újra rávette magát, hogy találkozzon a vad lényel. Majdnem tiszteletlenül válaszolt a Főadminisztrátornak, amikor az közölte, hogy még nem áll rendelkezésükre elegendő adat ezeknek a vadaknak a mentális feltérképezéséhez.

Devi-en bátran felelt:

- Ahhoz már biztosan elég, hogy választ kapjunk a kérdéseinkre.

A Főadminisztrátor orra összeráncolódott, és rózsaszín nyelvvel tűnődve nyalogatta.

- Egyfajta válaszhoz talán elegendő. Nem tudok hinni ebben a válaszban. Igen szokatlan fajjal van dolgunk. Ezt már tudjuk. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy hibázzunk. Legalábbis egy bizonyos hibát nem követhetünk el. Meglehetősen intelligens egyedeket fogtunk... hacsak nem ez a faj átlaga. - A hivatalnokot láthatóan nyugtalanította a gondolat.

- A lény... - kezdte Devi-en, - Felhozta ezt a szörnyű dolgot azzal a... madárral... amelyik...

- Keselyű - segítette ki a Főadminisztrátor.

- A gondolat megváltoztatja az egész küldetésünket. Azóta nem tudok rendesen enni vagy aludni. Attól tartok, kérem kell a felmentésemet...

- Azelőtt nem adhatom meg, hogy teljesítettük a feladatunkat! - mondta a hivatalnok határozottan. - Azt hiszi, én élvezem a... a dögevő képét? Gyűjtsön több adatot!

Devi-en végül bólintott. Természetesen, megértette a helyzetet. Feljebbvalóját ugyanúgy nyugtalanította az atomháború kirobbantásának szükségessége, mint a helyében bármelyik másik hurriánt. A lehetőségei szerint próbálta halogatni a döntés pillanatát.

Devi-en felkészült, hogy még legalább egyszer beszélgetnie kell a vad lényel. Végül ez az interjú bizonyult az utolsónak és egyben a legelviselhetlenebbnek is.

A vad lény arcán zúzóadás éktelenkedett, mintha ismét ellenállt volna a mautóknak. Valójában szinte biztos, hogy ellenállt. Már számos alkalommal megpróbálta, és a mauvok hiába próbálták buzgón megőrizni a testi épségét, néha akaratlanul is megsebeztek. Úgy tűnt, intelligenciája ellenére a lény nem vette észre, mennyire szeretnék nem bántani, csak megnyugtatni, és mintha a biztonságérzet csak további ellenállást váltott volna ki belőle.

(Ezek a nagy főemlősök annyira, de annyira rosszindulatúak! - gondolta Devi-en.)

Az első egy órában az interjú haszontalan csevegéssel telt, mígnem a vad lény hirtelen fellobbant ellenségességgel megkérdezte:

- Mit mondott, mióta vannak itt?

- Tizenöt helyi éve - válaszolta a kapitány.

- Ez megmagyarázza. Az első repülő csészealjzat nem sokkal a második világháború után látták. Mennyi lehet még az atomháborúig?

Devi-en automatikusan igazat mondott:

- Bárcsak tudnánk! - Hirtelen elhallgatott.

Azonban a vad lény lecsapott a szavaira:

- Azt hittem, az atomháború elkerülhetetlen. Legutóbb azt mondta, tíz évvel túllépték a várakozási időt, ugye?

- Erről nem beszélhetek - válaszolta Devi-en.

- Nem? - kiáltott fel a lény. - Mit fognak tenni? Meddig várnak még? Miért nem löknek egy kicsit azon, aki a szakadék szélén áll? Ne csak várjanak, keselyűk! Indítsák el maguk a háborút!

Devi-en talpra ugrott.

- Miről beszél?

- Miért várnának még, maguk mocskos kis... - Majdnem belefulladt egy teljesen érthetetlen káromkodásba, azután zihálva folytatta: - Nem ezt csinálják a keselyűk is, amikor valami szerencsétlen állat vagy ember túl sokáig marad életben? Nem tudnak várni. Körözve leszállnak, és kicsípi a szemét. Megvárják, amíg magatehetetlenné válik, azután segítenek rajta egy kicsit, hogy eljusson az élete végére.

Devi-en gyorsan megparancsolta a mauvoknak, hogy vigyék el a lényt, ő pedig visszatért a hálószobájába, ahol órákig émelyegve hevert. Azon az éjjelen és az utána következőn sem tudott aludni. A „keselyű” szó folyamatosan visszhangzott a fülében, és azt az utolsó képet nem tudta elűzni a szeme elől.

- Magasságos! - mondta Devi-en határozottan. - Többet nem tudok beszélni a vad lényel. Ha még több adatra van szüksége, már nem segíthetek.

A Főadminisztrátor hasonlóképp elgyötörtnek tűnt.

- Tudom. Ez a keselyű-dolog... Nehéz megemészteni. Ugyanakkor láthattuk, hogy a gondolat nem hatott úgy a nagy főemlősre, mint ránk. Immúnisak az ilyesmire, edzettebbek vagy köszívűek. Ez része a gondolkodásuknak. Borzasztó!

- Nem gyűjthetek több adatot.

- Rendben, megértem. Úgyis minden újabb elem csak erősíti az előzetesen feltételezett választ; azt a választ, amelyet ideiglenesnek hittem, amelyről kétségbeesetten reméltem, hogy csupán átmeneti lehet. - Fejét öszülő karjai közé rejtette. - Van rá mód, hogy elkezdjük nekik az atomháborút.

- Igen? Mit kellene tennünk?

- Valami nagyon közvetlen és egyszerű dolgot. Olyan valamit, amire sohasem gondoltam volna. Ahogy maga sem, kapitány.

- Mi az. Magasságos? - Előre rettegett a választól.

- Jelenleg az tartja fenn a békét, hogy a két közel egyenlő oldal közül egyik sem meri vállalni a felelősséget egy háború kirobbantásáért. Ha egyikük megtenné, a másik oldal... nos, mondjuk ki: durva megtorlást eszközölné.

Devi-en bólintott.

A Főadminisztrátor folytatta:

- Ha egyetlen atombomba is lehullana valamelyik oldal területére, az áldozat rögtön azt feltételezné, hogy a másik oldal támadta meg. Nem várnának újabb támadásokra, órákon belül elkezdenék a megtorlást, és a másik oldal is hasonlóképpen válaszolna. Heteken belül vége lenne az egésznek.

- De hogyan vesszük rá valamelyiküket, hogy ledobja az első bombát?

- Nem vesszük rá Őket, kapitány. Pont ez a lényeg. Mi magunk dobjuk le az első bombát.

- Tessék? - Devi-en hangja elcsuklott.

- Így van. Számítsa ki egy nagy főemlős tudatmintázatát, és ugyanezt a választ fogja kapni.

- De hogyan?

- Összeállítunk egy bombát. Egyáltalán nem nehéz. Leküldjük egy hajóval, és ledobjuk valami lakott hely...

- Lakott?

A Főadminisztrátor lesütötte tekintetét, és kelleetlenül válaszolt:

- Mástkülönbem nem lesz hatása.

- Értem - mondta a kapitány. Nem tehetett róla, de a keselyűk jutottak eszébe. Elképzelte a nagy, pikkelyes madarakat (szerinte olyanok lehettek, mint azok a kis, ártalmatlan, repülő lények a Hurrián, csak roppant nagyok} széles bőr hártya-szárnyakkal és hosszú, borotvaéles csőrrel, amint körözve leereszkednek, és kivájják a szemeket.

Kezével befogta a szemét, és reszketegen kérdezte meg:

- Ki fogja vezetni a hajót? Ki dobja le a bombát?

A Főadminisztrátor is hasonlóképp érzett:

- Nem tudom.

- Én nem teszem meg - jelentette ki a kapitány. - Nem vagyok rá képes. Nincs hurrián, aki képes lenne erre.

A hivatalnok előre-hátra billegett a talpán.

- Talán a mauvok megtennék, ha parancsot kapnák...

- Ki parancsolna ilyet?

A Főadminisztrátor nagyot sóhajtott.

- Hívom a Tanácsot. Náluk meglehet minden szükséges adat. Talán tudnak javasolni valamit.

Így nem sokkal több, mint tizenöt év elteltével a hurriánok felszámolták a hold túloldalán kiépített bázisukat.

Semmit sem teljesítettek a terveikből. A bolygó nagy főemlősei nem vívtak atomháborút; talán soha nem is fognak.

S minden borzalom ellenére, amit ez a jövőben még hozhat, Devi-en fájdalmasan boldognak érezte magát. Értelmetlennek tartotta a jövőn gondolkodni, amikor épp maga mögött hagyhatta a borzalmas világok legborzalmasabbikát.

Nézte, ahogy a hold eltávolodik, és a mellette lévő bolygóval együtt apró fényponttá húzódik össze; később maga a rendszer napja is ugyanígy tett. végül az egész elveszett a csillagképek között.

Csak ekkor érzett mindent átható megkönnyebbülést. Csak ekkor érezte meg a „mi lett volna, ha” óvatos bizsergését.

Így szólt a Főadminisztrátorhoz:

- Minden jól mehetett volna, ha türelmesebbek vagyunk. Kitörhetett volna az atomháború.

- Valahogy kétlem - válaszolta a hivatalnok. - A lény mentális analízise...

Elhallgatott, de Devi-en így is tudta, mit akart mondani. A lényt majdnem sértetlenül visszajuttatták a bolygójára. Az elmúlt hetek eseményeit kitörölték az emlékezetéből. Egy apró, lakott hely közelében tették le, nem messze attól a ponttól, ahol először rátaláltak, A társai azt hihetik, hogy eltévedt. A súlyvesztésért, a zúzódásokért és az amnéziáért a vadonban átélt nehézségeket okolják majd.

Azonban az általa okozott károk...

Bár ne is vitték volna fel a holdra! Talán ki tudtak volna békülni a háború elindításának gondolatával. Valahogy eszükbe jutott volna, hogy ledobjanak egy bombát - kidolgozhattak volna valami közvetett, távolsági rendszert, amely megteszi ezt helyettük.

A vad lény szóképei a keselyűkről, az állította meg őket. Tönkretette a kapitányt és a Főadminisztrátort. Amikor minden adatot elküldtek Hurriára, az jelentős hatást gyakorolt magára a Tanácsra is. Nagyon hamar megérkezett a parancs, hogy számolják fel a bázist.

- Soha többé nem veszek részt kolonizációban - jegyezte meg Devi-en.

A Főadminisztrátor gyászos hangon válaszolt:

- Valószínűleg senkinek sem kell már részt vennie ilyesmiben. Annak, a bolygónak a vad lakói felemelkednek majd. Ha a nagy főemlősök és a gondolkodásmódjuk rázúdul a galaxisra, az a kolonizáció végét jelentheti...

A kapitány orra összeráncolódott. Az mindennek a végét jelentheti, gondolta, amit a jó Hurria tett a galaxisért; minden jónak, amit a jövőben még tehettek volna.

- Le kellett volna dobni... - mondta, de nem fejezte be.

Mi haszna kimondani? Ledobhatták volna a bombát az egész galaxisra. Akkor teheték volna meg, ha az ő gondolkodásuk sem különbözik a nagy főemlősökétől. Van rosszabb lehetőség is, mint befejezni a kolonizációt.

Devi-en fejében egyre csak a keselyűk köröztek.

(Habony Gábor)